

Kirkegårdsbesøg og opfattelser af livet efter døden

Foto: Lokalhistorisk Arkiv Gråsten

Inden og efter besøget er det vigtigt, at eleverne lærer nogle faglige begreber. Denne øvelse lægger op til arbejdet med (nogle) af følgende begreber (som her er highlightet):

Man kan læse, om gravstenene er rejst af **pietistisk vakte**¹ eller **grundtvigske**²:

Om de har en **traditional kristen** opfattelse af døden (den døde er i Himmerige/hos Gud/i Paradis) eller en mere **humanistisk**, hvor de ikke omtaler det metafysiske og blot udtrykker de efterlattedes følelser. Om indskrifterne taler om det **hinsides** (hvad der skal ske med personen efter døden) eller det **dennesidige** (de efterlattedes følelser).

Man kan endvidere arbejde med **det hellige**: Hvorfor må man ikke larme og løbe rundt på en kirkegård, selv om der ingen mennesker er, og de døde jo er døde? (Se kirkegårdsreglerne på <http://www.sogn.dk/noerrenissum/index.php?mod=sognside&func=kvedtaegt&p1=8842>).

Man kan inddrage forskellige religioners opfattelser af livet efter døden, så langt man synes. Neden for er et forsøg på en systematisering af de holdninger, man kan have til livet efter døden og til, hvordan den enkeltes opfattelse påvirker den troendes liv.

Ideen til skemaet er fundet på http://www.emu.dk/gsk/fag/kri/tema/liv_doed/opfattelser/index.html og *revideret og suppleret kraftigt*.

Hvad forestiller mennesker sig der sker, når de dør?

De mange forskellige opfattelser af, hvad der sker når man dør, har stor indflydelse på mange menneskers liv og de beslutninger, de træffer. Nogle mennesker lever så meget for det liv, som de forestiller sig efter døden, at de glemmer at "leve" før døden. Andre mennesker lever, som om de tror, at de aldrig skal dø, uanset hvad de gør.

¹ Pietismen var en fromhedsbølge, som kom til Danmark i 1700-tallet. Pietisterne havde fokus på den personlige omvendelse og individets fromhedsliv. Ifølge pietisterne er der stor forskel på "de vakte", dvs. de omvendte, og så de andre. Pietismen har påvirket dansk kirkeliv op til i dag.

² N.F.S. Grundtvig (1783-1872) var også en del af vækkelsen i 1800-tallet, men i modsætning til pietisterne mente han, at livet her på jord skulle leves og nydes. Han var fortaler for en lys og umoralistisk kristendom.

Opfattelser af livet efter døden

Det meningsfulde liv efter døden	Det meningsfulde liv før døden	Reinkarnation (genfødsel)	Livet går videre hos de efterladte
”Den dobbelte udgang”: Efter døden kommer man enten til evig lyksalighed i himlen eller evig pine i Helvede – alt afhængigt af, hvordan man har levet sit liv før døden.	Der er mulighed for et liv efter døden. Men livet før døden er langt vigtigere. Det er betydningsfuldt at leve livet ansvarsfuldt og tage del i verden. Livet efter døden kan man ikke udtale sig entydigt om.	Ved døden genfødes mennesket enten som et laverestående væsen (fx et dyr) eller som menneske igen – alt efter sine handlinger i dette liv (sin karma). Genfødslerne fortsætter indtil det højeste stadium er nået: Nirvana.	Der er ikke noget liv efter døden – eller, som nogle (agnostikere) moderer det: Vi kan ikke vide, om der er et liv efter døden! Livets mening består i at leve videre i de efterladte, enten fordi man har født dem eller pga. det man har tænkt eller udrettet.

1. Belønningen efter livet (det hinsidige)

Hvis man forestiller sig, at ens beslutninger i livet er afgørende for, om man få et evigt liv i himmelsk lyksalighed eller om man kommer til at opleve evig pine i et brændende helvede, vil man uvilkårlig tænke mere end en gang før man træffer afgørende beslutninger i livet. Mange af jøderne i førkristen tid havde den opfattelse, at hvis blot de holdt hele loven, havde de gjort sig fortjent til en opstandelse. Tilsvarende findes der i dag en gruppe kristne som indretter deres liv efter forventningen om livet efter døden. Herhjemme skal vi til folkekirkens **pietistiske** fløj: **Luthersk** eller **Indre Mission** for at finde denne holdning eller blandt sekter såsom **Jehovas Vidner**, **Adventister** og nyere bevægelser såsom **Evangelist**.

Osse blandt mange muslimer er håbet om livet i Paradis vigtigt. Af mere extreme ”millenaristiske” (der tror på en dommedag og et 1000-årsrige eller andet slags liv derefter) bevægelser kan nævnes **Heaven’s Gate**, hvis medlemmer begik kollektivt selvmord under kometen Hale Bob.

2. Livet før døden (det dennesidige)

For nogle mennesker kan opfattelsen af, hvad der sker efter døden, få dem til at stoppe op og stille det næsten endnu vigtigere spørgsmål: findes der et liv før døden? Alene tanken om en afslutning på livet får nogle til at være mere opmærksomme på at få et bedre udbytte af selve livet. Grundtvig (se billedet) lagde et klart fokus på menneskelivet her og nu - hvilket den store gruppe af liberale kristne, **grundtvigianerne**, i den danske folkekirke gør ham efter. Fokuseringen på livet hér og nu udelukker dog ikke den metafysiske forestilling om et liv i det hinsides efter døden; der er dog snarere tale om *kontinuitet* end *brud* imellem de to liv.

I det hele taget er dette holdningen blandt mange liberale fortolkere af de fleste religioner.

3. Reinkarnation

Reinkarnationslæren indeholder tanken om en næsten endeløs række af liv for den enkelte enten som dyr eller menneske, hvorigennem det enkelte skal lære at leve som et bedre menneske. Et dårligt levet liv straffes med et liv på et lavere niveau, mens et godt levet liv belønnes med et nyt liv på et højere niveau. Det er **karma**-tanken, som kommer fra **hinduismen** og **buddhismen**. Idealet er ikke at blive genfødt, men at komme ud af genfødselskæden (**samsara**) og nå **Nirvana**.

Den vestlige udgave af reinkarnationstanken ses i østligt inspirerede nye religiøse bevægelser såsom **Transcendental Meditation** og **Scientology** samt bevægelser inden for New Age. Her kan det kun gå fremad: Man reinkarneres uvægerligt på et højere stadie – og de ulykker, der tilstøder en, anses for at være noget, man kan lære af.

4. Det er slut – vi lever videre i de efterlattes erindring (det dennesidige)

Ateister (fx <http://www.ateist.dk>) og **humanister** (fx www.humanistisk-samfund.dk) forholder sig overhovedet ikke til tanken om et liv efter døden, eftersom livets umiddelbare formål udelukkende er at reproducere liv - videreføre og sikre artens overlevelse.

Når livet slutter, er der ikke mere for den døde. Liget blir spist op af orme i graven. Slut! Det liv, man har efter døden er i andres

bevidsthed og hukommelse. Enten hos det afkom, man har nået at producere eller i det, man har nået et udrette.

Især eksistentialister, som **F. Nietzsche** og **J.P. Sartre** har tænkt meget over dødens betydning for livet. De mente, at troen på en anden verden efter denne tager livsglæden og engagementet fra folk. De opfordrede derfor mennesker til at ”være jorden tro” – og ikke spille tiden med bekymringer om det hinsides.

www.filosofipatroljen.dk